Karel

časopis Knihovny K. H. Máchy v Litoměřicích 1 / 2023

Obsah

Úvodní slovo **01**
Profil – Ivana Rapavá **02**
Z regionu – Křesín je broznový **05**
Z knihovny – Deutschklub s překvapením **06**
– Deset a více let LiPenu **07**
– Dopoledne s říkankou **09**
Literární příloha – Máchovou stopou **10**
Jubilantky – 20, 30, 40 let k vašim službám **24**
Výstava – JungmannZ **26**
Anketa – Co čtou a poslouchají… **30**
hosté Města čtou
Rozhovor – Pavel Vágai **33**
Galerie **36**

Knihovna
Karla Hynka Máchy
v Litoměřicích

Časopis Karel Hynek Mácha 1/2023 vydává
Příspěvková organizace
Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích,
Mírové nám. 26, 412 01 Litoměřice
@: info@knihovnalitomerice.cz
tel.: 416 732 453
www.knihovnalitomerice.cz

Editorka: *Mirka Matušková*
Redakce: *Helena Hošková, Mirka Matušková, Martina Vondráková, Miroslav Zimmer*
Grafická úprava: *Helena Hošková*
Foto: *Miroslav Zimmer, archiv knihovny*
Tisk: *Knihovna KHM*

ISSN 1803-7313
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR E 18798

Milí čtenáři,

ráda bych vás seznámila s naším novým sloganem. Ten „Po všech stránkách“ vystihuje, jaká knihovna je. Vznikl celoknihovním hlasováním a má opravdu pestré využití. V létě jsme se v anketě zeptali i vás. Tak jaká tedy je?

Po všech stránkách…

… zásobená

Je našlapaná knihami až po poslední sklad, který nám umístění v historickém domě na náměstí umožňuje využít. Tyto knihy pečlivě vybíráme tak, aby odpovídaly vašim potřebám. Pokud jsme přesvědčeni, že některá kniha zaujme kromě vás i ostatní čtenáře, rádi knihu do fondu pořídíme.

… otevřená

Je tu pro všechny pět dní v týdnu. Knihovnice jsou komunikativní bytosti, které vás, skalní čtenáře, znají jménem a nikdy se neopomenou zeptat, jak se vám daří, či prohodit pár milých slov. Knihovna je tu pro všechny generace a nabízí pro každého něco.

… útulná

V knihovně vám chceme nabídnout příjemné prostředí, kde můžete trávit čas prací, studiem, ale i relaxací nad knihami. V pohodlných zákoutích mezi regály se vám možná bude tvořit lépe než doma.

… vzdělávací

Učit se a objevovat je radost. Obzvlášť, když se nacházíte mezi spoustou knih, ve kterých je ukryto tolik úžasných informací. Nejde však jen o knihy. Cenná je spolupráce s místními mateřskými, základními a středními školami. Ročně projdou knihovnou v rámci vzdělávacích besed pro školy tisíce dětí. A to nepočítáme kulturní vzdělávací akce, které pro vás pořádáme.

… umělecká

Přidanou hodnotou naší knihovny je, že se snažíme držet vysokou úroveň grafických výstupů. K tomu nám pomáhá jednotný grafický vizuál, k němuž jsme od letošního roku hrdě přistoupili. Není to však jen naše tvorba, kterou v knihovně najdete. Třikrát ročně se zde vystavují umělecká díla báječných umělců, což nepochybně oživuje a zútulňuje chodby našeho secesního domu.

… pokroková

Snažíme se na sobě neustále pracovat, a to nejen pokud jde o naši profesní kvalifikaci, ale týká se to i rozvoje samotné knihovny. Novou službou pro váš komfort je například rezervační systém besed pro školy, úprava studovny nebo chystaná instalace knihoboxu.

… naše

Opečováváme ji každý den, aby dobře sloužila nám všem.

Martina Vondráková

Historička Ivana Rapavá: „Každý výzkumný úkol je nové dobrodružství.“

„Tak to už jsem dospěla do samého závěru. Děkuji za pozornost a budu se těšit v listopadu na další přednášce, která se bude zabývat historií Policejní věznice v Malé Pevnosti Terezín,“ loučí se historička a vedoucí historického oddělení Památníku Terezín PhDr. Ivana Rapavá, Ph.D. s posluchači v galerii knihovny. Skončila první přednáška z cyklu Historie kolem nás, kterou připravila spolu se svými kolegy. Její příjemný hlas zní sálem ještě notnou dobu, protože diváci přidávají dotaz za dotazem. Domlouváme tedy rozhovor a slíbíme si, že si dáme vědět.

V loňském roce jste si připomínali 75 let od založení Památníku Terezín. Dá se nějak stručně říci, jakými hlavními proměnami Památník prošel?
Památník Terezín (do roku 1964 Památník národního utrpení) byl zřízen v roce 1947 jako instituce, jejímž primárním posláním bylo pečovat o Malou pevnost a uchovat ji ve stavu, v jakém se nacházela v době nesvobody. Postupem času se zvýšil nejen počet objektů a míst, o něž se Památník začal starat, ale také se významně zvětšila šíře jeho zájmu. V 60. letech minulého století byla zahájena samostatná výzkumná, sbírkotvorná a osvětová činnost, což vytvořilo

Ivana Rapavá s kolegyní Petrou Husákovou při setkání se světoznámým architektem Stevenem Hollem, spoluautorem vítězného návrhu projektu Muzeum ghetta Terezín. Foto © Kateřina Fialová

předpoklady pro rozvoj odborné činnosti ve svobodné společnosti po roce 1989. Následující desetiletí je charakteristické obrovským úsilím o prezentaci historie bez politických tlaků.

Když se řekne Terezín, většině lidí se vybaví koncentrační tábor. Co se vybaví vám? Terezín je v první řadě unikátní barokní pevnost, kterou nechal na konci 18. století vystavět císař Josef II. na obranu proti pruským vojskům. Přestože pevnost nikdy nesplnila své původní poslání, na její výjimečnosti to z hlediska pevnostního stavitelství nic nemění. Město Terezín se ale do širšího povědomí veřejnosti dostalo zejména v souvislosti s existencí policejní věznice v Malé pevnosti (1940–1945) a židovského ghetta v Hlavní pevnosti (1941–1945). Terezín se tak nedobrovolně stal symbolem politické a rasové perzekuce.

Proč připomínat historii, která se zdá být dnes už tak vzdálená?
Jsem přesvědčená o tom, že každý člověk by měl poznat alespoň v obrysech historii svého rodiště či místa, kde právě žije. Když totiž získá povědomí o historii míst, která jsou s jeho osobou spjatá, vytvoří si k nim silnější pouto a má větší snahu o své město a jeho okolí pečovat, zajímat se o jeho vývoj a být jeho součástí. My sice v našich přednáškách prezentujeme tu smutnou část jinak bohaté historie měst Terezín a Litoměřice, i přesto nebo právě proto je důležité se s ní seznámit a v ideálním případě se z ní poučit.

HISTORIE KOLEM NÁS, tak se jmenuje dvouletý cyklus přednášek, který jste spolu s kolegy z Památníku Terezín připravili v naší knihovně. Jak se tento nápad zrodil? S kolegy a kolegyněmi jsme si říkali, že bychom rádi přiblížili širší veřejnosti tu část historie, kterou se zabýváme. Cyklus tematicky zaměřených přednášek nám přišel jako ideální volba. Jsme velmi rádi, že můžeme přednášky realizovat v prostorách Knihovny Karla Hynka Máchy v Litoměřicích, která nám vyšla s laskavostí vstříc.

V Památníku funguje Galerie výtvarného umění. Na co se orientuje? Je také převážně o historii? Jedná se o výtvarnou expozici Památníku Terezín, která je instalovaná v prvním patře Muzea Malé pevnosti. Je zde vystaveno více než 200 děl s obecně protiválečnou tematikou, většina z nich ale reaguje na hrozby fašismu a nacismu. K nejvýznamnějším dílům, která mohou návštěvníci v expozici zhlédnout, patří nepochybně obrazy Emila Filly a Josefa Čapka.

Jak jste se dostala ke své práci a co vás na ní baví? Od malička jsem chtěla být učitelkou. Na pedagogické fakultě mě ale výrazně ovlivnila jedna z vyučujících, později vedoucí mojí diplomové práce, skvělý člověk a vynikající historička, která ve mně, ale i v mnoha dalších studentech, dokázala vzbudit zvědavost a touhu odhalovat příčiny určitých dějinných událostí a jevů. A to mi zůstalo. Každý výzkumný úkol je nové dobrodružství.

Pořádáte vzdělávací semináře, příměstský tábor, projekce, výstavy a přednášky a spoustu dalšího. Co byste ještě zmínila? Záběr Památníku Terezín je skutečně široký. Velký význam mají nepochybně vzdělávací semináře, které doplňují běžnou školní výuku a didakticky pomáhají učitelům dějepisu s výkladem náročného tématu. Také veškeré akce pro veřejnost mají svůj význam. Osobně bych ale ráda zmínila naši Databázi politicky a rasově pronásledovaných osob, v níž naleznete údaje o osobách, které prošly např. terezínským ghettem, policejní věznicí Terezín, koncentračním táborem v Litoměřicích či jinými represivními zařízeními. V současné době databázi tvoří 257 000 záznamů, které průběžně aktualizujeme a doplňujeme. Databáze je na webu Památníku Terezín (https://www.pamatnik-terezin.cz/databaze).

Při své práci jste poznala spoustu smutných příběhů a osudů. Je však něco hezkého či nadějného, co jste při své práci zažila? Mě osobně vždycky opravdu potěší, když někomu naším výzkumem pomůžeme nalézt a zasadit chybějící střípky do rodinné historie. Naše práce, kterou příliš dobře nelze kvantifikovat a většinou nepřináší okamžitou zpětnou vazbu, tak najednou dostává smysl.

mm

PhDr. Ivana Rapavá, Ph.D.
historička, absolventka Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, pracovala jako odborná asistentka na Katedře historie Pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci a od roku 2009 v Památníku Terezín. V roce 2019 se stala vedoucí historického oddělení PT.

Fotografie z vernisáže výstavy posledních prací architekta Stevena Holla, který je autorem přístavby „Space of Light“ v návrhu nového Muzea ghetta.
Foto © Kateřina Fialová

Křesín je bronzový

Pomyslnou sošku „knihovnického oscara“ za 3. místo v soutěži Knihovník Ústeckého kraje si letos odnesla knihovnice Eva Vokůrková z obecní knihovny v Křesíně. Paní Vokůrková vede knihovnu v této obci s 329 obyvateli od roku 2020. Díky podpoře obecního úřadu proběhla v minulém roce automatizace knihovny a půjčování knih tak probíhá přes stejný knihovní systém Koha jako v litoměřické knihovně. Obecní úřad také finančně přispěl na modernizaci nábytku a nákup novějších knih.

Paní Vokůrková je velmi aktivní knihovnicí, která reaguje na potřeby svých čtenářů. Ochotně plní jejich požadavky na konkrétní tituly, které následně rezervuje v litoměřické knihovně, využívá výměnných souborů i možnosti zapůjčení stolních her a cizojazyčné literatury. Když navštívíte křesínskou knihovnu během provozní doby, je velmi často plná dětí, kteří si zde hrají a diskutují. Místní senioři si zase pochvalují donáškovou službu, kterou zde paní Eva zavedla.

Gratulujeme oceněné knihovnici a děkujeme obecnímu úřadu za podporu knihovny a regionálních funkcí.

Eva Krejčí

Zleva ředitelka Knihovny KHM Martina Vondráková, metodička Eva Krejčí, knihovnice Eva Vokůrková, starosta Křesína Karel Menhart. Foto © archiv

Deutschklub s překvapením

Je to sedm let, co se začali scházet zájemci o konverzaci v němčině s lektorkou Hanou Pavlištovou. Dnes už je jich kolem 35 a scházejí se ve dvou skupinách každou středu dopoledne v knihovně a odpoledne v prostorách Diakonie. Účastnický poplatek nesměřuje do kapsy lektorky, ale vybrané peníze za určité období darují litoměřickým charitativním organizacím. Celkem už takto věnovali přes 300 000 korun. Za první pololetí tohoto roku směřovala rekordní částka 34 700 korun na úpravu komunitní zahrady chráněného bydlení Diakonie, za vybrané peníze v druhé půlce roku poputují peníze na nákup speciálního termonádobí v Hospici sv. Štěpána v Litoměřicích. Na začátku listopadu je stav konta na částce 25 000 Kč.

Deutschklub se zúčastnil i celé řady kulturních akcí jako byla návštěva německé ambasády v Praze a setkání s velvyslancem Andreasem Künnem, prohlídka Litoměřic s výkladem v němčině či hudební akademie projektu Musica non grata v Terezíně. Velmi vydařená byla akce pro veřejnost Deutschklub s překvapením, který se konal první listopadový den v Čajovně Hóra a byl součástí programu 25. ročníku Dnů české a německé kultury. Šprechtilo se o jídle a pití a také se ochutnávalo víno z vinařství v oblasti Míšně," hodnotí poslední setkání Deutschklubu Hana Pavlištová a dodává, že díky této akci vzrostla částka pro hospic o 4850 korun.

Návštěva německé ambasády v Praze a setkání s velvyslancem Andreasem Künnem.
Foto © archiv Deutschklubu

Deset a více let LiPenu

Již si přesně nepamatuji, jak to začalo, vím jen, že tu byla nějaká výzva, oznámení knihovny, kterou jsem si pochopitelně přečetl, a jelikož jsem byl členem prakticky všech literárních společností a klubů zejména zde v Litoměřicích, tak jsem i na tuto výzvu kladně reagoval. Vždyť jsem byl – a to se nechlubím – zakladatelem Kolegiapatafyziky již v době své zdejší vojenské služby v 70. letech, dávno před obdobným kolegiem v Teplicích, oni ani nevědí, že my jsme vydali několik docela půvabných tisků… Byl jsem s Ivanem Dvořákem spoluzakladatelem literárního klubu, nazvaného posléze Modré ucho, podle naslouchání poezii a také hudbě a podle názvu centra, kde jsme působili celých pět let, pravidelně každý měsíc, mimo prázdniny.

Název LIPEN vymyslela MUDr. Jana Svobodová, spolu se mnou zakládající členka. Mohou i nadále vzniknout dohady, zda to znamená Litoměřické Pero, pyšně nebo sebeironicky ve smyslu PEN-klubu, nebo Li(toměřičtí) penzisti, mně se líbí oboje, neměl jsem rád ruské zkratky Učpedgiz nebo ani samizdat, nelíbí se mi ani prý zdvořilé a ohleduplné označení senior, pro změnu zase amerikanistické. Nejsme žádný LISEN, nebo LIPENSEN, což by zejména v prvním případě svádělo k příbuznosti se slovem senium a jeho odvozeninami… nebo že by to byl název léku proti stáří ?

Až s úžasem jsem našel na svém notebooku asi 100 příspěvků do Lipenu ! Většinou jsou moje, ale některé i mých kolegyň, nechci úplně říci družek… Pochopitelně že LIPEN jsou hlavně ženy, jak jinak, již když jsme s Oldřichem Doskočilem pořádali odpoledne pověstí pro starší žáky, byly tam samé dívky a jeden hoch, hoši zapomněli, že pověsti jsou velmi často dobrodružné a nejen o tom, jak hrdina dobývá srdce své princezny proti démonickým překážkám. Byl jsem členem i jiných společností, tam bylo žen také dost, i když to starobylé patriarchální mezinárodní regule tradičně nedovolovaly (již ve starém Řecku by členem takového spolku mohly být jen hetéry, jako Aspasia), tyto ženy tedy i z radosti za své členství nám pomáhaly s převlékáním do předepsaných oděvů, vařily nám dobroty a byly vůbec laskavé. Ženy v Lipenu nám také často vařily čaj nebo kávu, nějaké buchty také přinesly, mimo jen několika svých družek byly také laskavé. Zakládající členka mě dokonce ještě i převychovávala, učila mě zpěvu a dbala, abych fyzicky nepustnul, jako kdysi matka, tety a později manželka.

Když jsem je nedávno skoro všechny zase spatřil, notně posílené o druhou část klubu Lipen, byl na ně skutečně nostalgický pohled, při vzpomínce na to, co vše jsme spolu prožili. A ono všechno krásné je vždy trochu smutné, jako míjení času a třpyt kapky rosy na skloněných trsech trávy… Mnohé však přece jen i ve své krásné pomíjivosti zůstává. Pár členek asi odešlo, jedna nám umřela a to i poté, co jí po nemoci vyrostly zase tak pěkné, husté vlasy a byl na ni dojemný pohled – nemoc se prostě vrátila jako tragický refrén… Opustil nás jeden vyznavač žen se svými básněmi z mobilu, pochopitelně o ženách a lásce, odešel prý za svou vyvolenou. Mužů v klubu bylo tedy jen pár, žel zemřel i ten, který se zúčastňoval jako Nelipen, to bylo jeho hrdé literární pen name, kterým se dávalo najevo, že bude sice chodit, ale nebude a nebude nic psát.

K velkému oživení došlo i přístupem našeho člena Jana, který sice několikrát vystupoval z klubu, neříkal však, že bude Nelipen, napsal totiž asi 30 knih i mimo klub a vždy se také vrátil, řekl bych k naší radosti. Posledním mužem je nadějný Petr, který pro nás i jiné pořádá milá literární soirée.

Co všechno jsme psali, je známo z našich sborníků, těch je celá řada a jsou, řekl bych, bez neskromnosti, docela povedené. Někteří z nás snad měli pochybnosti o různých hrách se slovy, psaní příběhů z určených slov nebo obratů, nicméně smířlivě a poučeně uvádím, že i sportovec nebo hráč na strunné nástroje se před svými výkony rozcvičuje.

To nejdůležitější nakonec. Jistě mi dovolíte jako starému bardovi a zakládajícímu členovi (vždyť že jsem na to nezřízeně pyšný, jak mi mimo jiné vyčetla i jedna odešlá členka, znamená, že jsem současně hrdý na nás společný LIPEN a na Vás na všechny), jistě mi tedy dovolíte, abych složil skutečný hold jedné důležité osobě, nebudu ji nazývat úhelným kamenem, kamenu se nepodobá, ledaže by to byl drahokam, prostě tedy naší Kapitánce*, této neuvěřitelné, málem neskutečné a vymyšlené ženě, která – prosím nekamenovat – své dědy a babky provedla všemi možnými nástrahami v klubovém spolužití i v literatuře a byla nám všem někým jako naše společná vnučka!
Náleží jí náš neskonalý dík a kéž si i s ní přejeme další plavbu, jak dlouho to ještě vydržíme, to ovšem vědí, řečeno diskrétně, naše Múzy.

Ivo Chmelař

**Kateřina Minková*

Více o autorovi:
https://www.rizalclub.com/mgr-ivo-chmelar-phd/
www.spoleklipen.eu

Autorské čtení Klubu tvůrčího psaní
Spolku Lipen na letošním festivalu Města čtou.
Foto © archiv

Dopoledne s říkankou

…funguje v Knihovně K. H. Máchy přes více než 5 let! Za tu dobu se do něj zapojila nejen řada dětí a jejich rodičů, ale dokonce i prarodičů! Tento program vychází z konceptu projektu Bookstart (česky S knížkou do života, https://www.sknizkoudozivota.cz), jedná se o mezinárodní iniciativu určenou pro rodiče a jejich děti. Cílem je seznámit děti již v raném věku (1–3 roky) s prostředím knihovny, pomoci rodičům s výběrem knih vhodných pro daný věk. A o to především během našich setkání jde – o rozvoj dětí prostřednictvím básniček, říkanek, písniček a k tomu přidružené pohybové aktivity. Děti si zlepšují hrubou a jemnou motoriku, což má pozitivní vliv na vývoj jejich řečových dovedností. Setkávání mají ale i další přesah. Děti se lépe adaptují na své vrstevníky, učí se budovat sociální dovednosti, vzniká prostor pro sbližování a pro sdílení nejen mezi dětmi, ale i mezi maminkami.

Díky podpoře Města Litoměřice mohla být uskutečněna řada zajímavých seminářů pro účastníky našeho programu. Ve spolupráci s výtvarnicí Helenou Hoškovou vznikla krásná publikace Dopoledne s říkankou, kterou používáme během Říkanek a funguje jako určitý deník děťátka.

Pro účast v programu není nutná žádná rezervace předem. Máte-li chuť zapojit se, neváhejte a přijďte v úterý v 8.30 či v 9.30 do galerie knihovny. Více informací naleznete na FB stránce Dopoledne s říkankou.

Anežka Grimová

Literární soutěž Máchovou stopou
15. ročník
CESTOU NECESTOU

O soutěži

Literární soutěž Máchovou stopou má svůj počátek v roce 2009. S nápadem přišla Mgr. Eva Filandrová, pedagožka Střední školy pedagogické, hotelnictví a služeb v Litoměřicích. Již tehdy vzalo soutěž pod svá křídla město a dodnes ji podporuje. Od počátku bylo snahou oslovit dosud neznámé autory, nabídnout jim možnost realizovat jejich nápady, případně jim i pomoci v dalším tvůrčím rozvoji.

V roce 2012 soutěž kompletně převzala Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích. Administrátorem se stal Jaroslav Balvín, který v této funkci setrval až do jubilejního 10. ročníku. Ustálila se také podoba soutěže. Je vyhlašována vždy na jaře, a to ve dvou kategoriích – do 18 let (žáci a studenti) a v kategorii dospělých. V porotách jednotlivých ročníků zasedaly známé osobnosti literární scény, např. Iva Pekárková, Irena Obermannová, Petra Hůlová, Miloš Urban, Josef Formánek, Petra Soukupová, Markéta Lukášková a další. Letos k nim přibyli Magdaléna Platzová a Miloš Doležal. Celý ročník byl vždy zakončen slavnostním předáváním cen s krátkým kulturním programem a rozborovým seminářem, v němž porota individuálně hodnotila s autory jejich oceněné práce.

Od roku 2019 je administrátorem soutěže Mgr. Petr Bašus. Soutěž pokračuje v obdobném formátu. Novinkou je, že na vybrané autory z řad soutěžících čeká kromě věcných cen jako odměna také celodenní kurz tvůrčího psaní. Lektory jsou zkušení autoři (Radek Fridrich, Viktor Špaček, Tereza Boučková, Dana Emingerová, Radek Malý…). Tato součást soutěže je zaštítěna Gymnáziem Josefa Jungmanna v Litoměřicích s finanční pomocí Ústecké komunitní nadace a společnosti Hennlich Litoměřice.

Výsledky kategorie Žáci a studenti

v kategorii soutěžilo 19 autorů
1/ Barbora Koutná (Praha)
2/ David Seltenreich (Praha)
3/ Linda Müllerová (Libouchec)

Výsledky kategorie Dospělí

v kategorii soutěžilo 22 autorů
1/ Kateřina Kuchtová (Klabava)
2/ Zdeněk Hledač (Ostrava)
3/ Iva Klozíková (Kopřivnice)

Porota

Miloš Doležal
(nar. 1970)
Básník, spisovatel, publicista

Absolvent FSV UK Praha. Vedle devíti básnických knih se jako publicista věnuje problematice okupace (například v knize Čurda z hlíny) a období komunistické totality (kniha o umučeném faráři Josefu Toufarovi Jako bychom dnes zemřít měli se stala v roce 2012 Knihou roku v anketě Lidových novin). Žije na Vysočině.

Magdaléna Platzová
(nar. 1972)
Spisovatelka a novinářka, autorka knih pro děti

Studovala v USA, Velké Británii, absolvovala FF UK Praha. Působila v Literárních novinách, píše pro Respekt. Píše prózy (v poslední z roku 2022 nazvané Život po Kafkovi pátrá po osudu Felice Bauerové, snoubenky Franze Kafky), divadelní hry i knihy pro děti. V současné době žije ve Francii.

Petr Bašus
(nar. 1966)
Organizátor, administrátor a porotce soutěže Máchovou stopou

Učitel českého jazyka a dějepisu na Gymnáziu Josefa Jungmanna v Litoměřicích, kde také bydlí.

Barbora Koutná
/ 1. místo

Jmenuji se Barbora Koutná a je mi sedmnáct. Jsem z Prahy, kde studuji na osmiletém gymnáziu. Odmala jsem chtěla být spisovatelkou, minulý rok mi v nakladatelství Grada vyšla young adult kniha Všechno bude dobrý, Beth. Kromě psaní a čtení ráda tancuji, hraji na flétnu a zpívám.

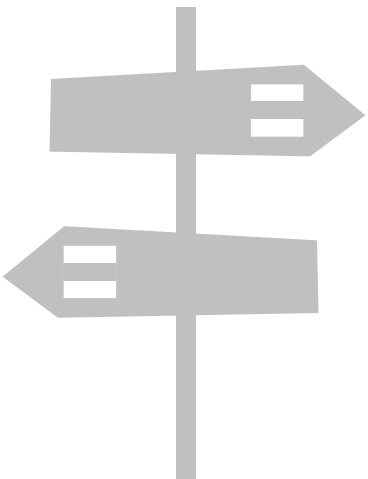
David Seltenreich
/ 2. místo

Studuji na pražském gymnáziu Budějovická. Mým hlavním koníčkem je divadlo a umělecký přednes. Psaní se věnuji přibližně od časů covidové karantény a za ten čas jsem již stihl posbírat několik skromných ocenění svého díla. Většinou jsou to příběhy spíše absurdního ražení, plné malých rázovitých a pýchou nadmutých figurek. Současně se však zajímám i o to, jak nám umění a zvlášť literatura mohou pomoci ve zkoumání naší sdílené minulosti.
A právě o tom byl i příběh, který jsem zaslal k Vám do Litoměřic.

Linda Müllerová
/ 3. místo

Píši už od doby prvního stupně základní školy. První knížka, která mnou byla vytvořena, byla fantasy pohádka o mně a mých bratrech. Žánru pohádkového vypravování se držím dodnes, ačkoliv se jednou za čas pokusím o něco jiného.
V psaní nacházím uklidnění. Moje hlava je moje bezpečné útočiště a pocit, že některé z mých myšlenek dokážu ztvárnit na papír v textové podobě, mě hřeje u srdce.

Kateřina Kuchtová
/ 1. místo

Jmenuji se Kateřina Kuchtová, je mi 41 let, učím český a francouzský jazyk na gymnáziu v Rokycanech. Žiju v Klabavě u Rokycan, mám devítiletého syna a miluju literaturu, zvláště tu českou. Ve volném čase ráda čtu, chodím do přírody, zabývám se ručními pracemi a pěstováním květin.

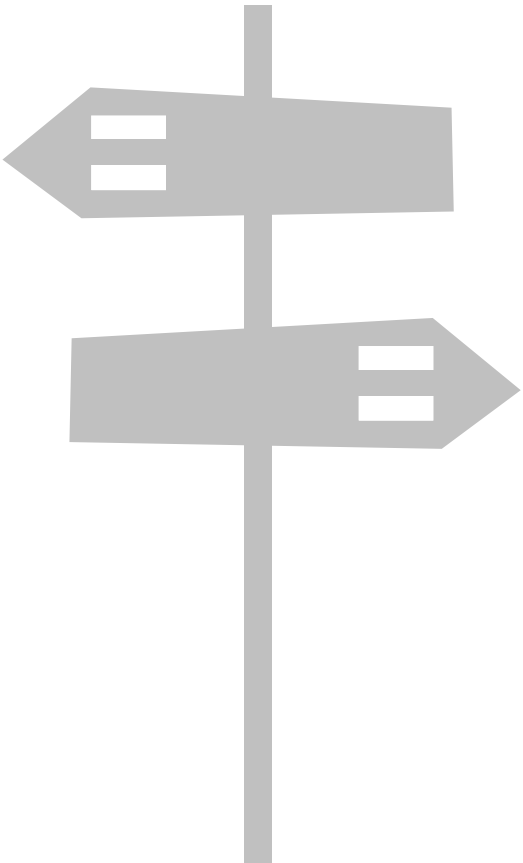
Zdeněk Hledač
/ 2. místo

Zdeněk Hledač, narozený v roce 1965 na jižní Moravě, v současné době žije v Ostravě, člen Literárního klubu Petra Bezruče. Píše básně, písňové texty, kratší prózu, tematicky bez omezení. Bezdůvodný optimista mírně zasmušilé povahy, milovník kaváren a cukráren.

Iva Klozíková
/ 3. místo

Jsem matka dvou dětí, které to se mnou nemají vůbec jednoduché, protože jsem zároveň také učitelka. Moje rodina a práce jsou zároveň i mým koníčkem, což považuji za veliké štěstí. Ve svém volnu ráda čtu (mými oblíbenými spisovateli jsou například Josef Škvorecký, Petra Soukupová nebo Ian Mc Ewan), píši, sportuji a zajímám se o psychologii. Při psaní se nechávám inspirovat tím, co vidím kolem sebe, protože „Život je příběh“. Mým oblíbeným žánrem je psychologická próza, ale nevyhýbám se ani humorným textům. Psaní se věnuji především pro radost, občas se mi podaří dosáhnout úspěchu v některé z literárních soutěží (naposledy 1. místo poroty i čtenářů v Literární kavárně DJKT v Plzni). Některé z mých textů je možné si přečíst na stránkách: https://stripky67.webnode.cz/

1. místo v kategorii Žáci a studenti

Nákupní seznam

Barbora Koutná

Moje okolí mi často naznačovalo, že jsem nevděčná. Že si nevážím toho, co mám, co pro mě dělá má rodina. Vyhazuju to, co dostávám na talíři. Na světě je tolik lidí, kteří nemají dostatek jídla. Dali by cokoli, aby je netrápil hlad. Já po něm naopak toužila.

Cítila jsem se špatně, když kolem mě všichni skákali, starali se jen o mě a ségru přehlíželi. Věděla jsem, že na sebe strhávám veškerou pozornost. Ale já jsem to tak přece nechtěla. Nepotřebovala jsem ničí pomoc. Vlastně bylo až ponižující, jak všichni sledovali moji snahu hubnout. Často jsem mívala pocity, že celý můj život je nanic, že když jsem ***tlustá****, tak nemá smysl. Uvědomovala jsem si, že to není v pořádku, a proto jsem se v takových chvílích snažila alespoň pomáhat. Občas jsem chodila s kamarádem navštěvovat jeho tátu do vězení. Nebo jsem se starala o sestřenice, které svého otce nikdy ani pořádně nepoznaly. Věděla jsem, že život je těžký. A nejen ten můj. S radostí bych svoje nesnězené nechtěné jídlo donesla třeba do dětského domova nebo rovnou poslala do Afriky, aby ho dostali ti, kteří ho potřebují.*

Pro většinu lidí je jídlo jakýmsi pevným bodem vesmíru. Můžou se spolehnout na to, že i když půjde všechno do kopru, dají si čokoládu a svět bude zase o něco růžovější. Mně ale tenhle pocit chyběl.

*****

Vozík cvakne, jak do něj zastrčím kovovou minci. Pořádně zaberu, abych s ním pohnula. Takhle těžké vozíky nikdy nebyly. Drkotá a zlehka klepe, jak malá kolečka překonávají nerovnosti na dlažbě. Projdu automatickými posuvnými dveřmi; moje mladší já by řeklo, že jsem je přece otevřela svými kouzly. Potom kolem květinářství, s věčným holčičím snem, že jednou se před mým domem objeví kluk s kyticí kopretin. A nakonec kolem automatu na plastové kuličky s překvapením, o něž jsem škemrávala pokaždé, když jsme šli s tátou na nákup. A jsem tu. Před supermarketem. Po takové době. Už se musím zbavit svého strachu. Zhluboka se nadechnu a vyjdu vstříc zářícím regálům potravinové hojnosti.

Ne, že bych byla zapomnětlivá. Naopak, paměť na všechno je něco jako moje superschopnost. Dneska ale žmoulám v ruce nákupní seznam psaný máminým rukopisem. Zdá se být nekonečně dlouhý stejně jako uličky táhnoucí se od místa, kde stojím, až na druhou stranu obchodu. Ale ta odvaha, se kterou jsem doma mámě vzala seznam z ruky a řekla jí, že dneska nakupuju já, ze mě ještě nevyprchala. A tak je mou první zastávkou máslo.

U mrazáků je nepříjemné chladno. Přitáhnu si kabát ještě víc k tělu, jak s vozíkem projíždím kolem, a očima pátrám po známém modrém obalu s domečky. A tady je, kostka másla jako každá jiná. Když ji vezmu do ruky a pokládám do vozíku, slyším v hlavě svůj vlastní hlas. ***Ten dort přece nemůžeš jíst, víš, kolik je v tom másla? Dej si radši jablko, po tom neztloustneš.*** *Odmítám si všímat, jak se mi klepe ruka, odhodlaně se opřu do vozíku a vyrážím směr pečivo.*

Jedna, dvě, tři, čtyři housky. ***Jedna, dvě, tři, čtyři kuličky vína. K obědu to stačí.***

Jeden, dva, tři, čtyři, pět rohlíků. **Jeden, dva, tři, čtyři, pět oříšků. Ne, počkat, to je moc, včera jsem měla čtyři, tak dneska jen dva.** *Jeden velký donut, co mají támhle, ségra je má ráda. Úplně vidím, jak se na růžové polevě vyrobené kdo ví z čeho třpytí kapičky tuku. Nezastavím vzpomínky.*
„Zlatíčko, seš si jistá, že to chceš jíst? Víš, jak je to nezdravý? Zítra máš ten casting. Nemůžeš mít velký bříško."
„Jasně, mami. Máš pravdu. Ségra, dáš si? Já vlastně ani nemám hlad, nebudu večeřet."

Mám pocit, že se roztékám stejně jako ten donut, který už je v pytlíku vedle housek. Proč je tu takové horko? Ne, nechci si sundat kabát, lidi by na mě koukali. Z pečiva mi ještě zbývá chleba. Nikdy jsem nepochopila, co je na něm tak úžasného. Musí se krájet, kůrka je tvrdá a vlastně celý je mnohem sušší než třeba rohlíky. Přesto jeden vyberu a vložím do stroje na krájení. Zatímco pozoruji krajíce padající dolů, všechny stejné a zároveň každý trochu jiný, v podvědomí zase opouštím obchod.
Řada krásných dívek. Všechny mají štíhlé nohy, dlouhé vlasy, plné rty a rovné bílé zuby. Všechny na sobě mají stejné černé šaty. Zvedají ruce nad hlavu, dívají se do strany, pak zase dolů, chodí na podpatcích, otáčejí se, pohazují hlavou, usmívají se. Fotoaparáty cvakají a fotografové mají co dělat, aby jim nic neuteklo. O kousek dál sedí skupinka malých baletek nadšených každou další dívkou, která se objeví. Jedné z nich fascinovaně svítí očka. V tom okamžiku si totiž uvědomila, co chce dělat. Až vyroste, bude modelka.
Co by se mohlo pokazit?
„Slečno? Haló!"
S trhnutím se otočím. Za mnou stojí nahrbená babča se síťovkou v ruce. Opírá se o hůl. „Vezmi si ten chleba a jdi. Nemůžeš tu přece zaclánět a koukat do zdi celej den! Jak si to vy mladý představujete?"
„P-pardon," posbírám svůj nakrájený chleba a snažím se co nejrychleji zmizet. Bolí mě hlava. Při chůzi se paranoidně otáčím doleva doprava, moje smysly reagují na sebemenší podněty jako je rozsvícení světla ve skladu nebo zašustění pytlíku s rýží. Než dorazím k uzeninám, jsem úplně na nervy.
„Á raz a dva, á raz a dva. Čížková, pořádně zvedni tu nohu, vždyť to není ani devadesát stupňů, takhle to nejde. Co si jako myslíš, že děláš? Tady se neválej šunky jako doma na gauči, tady musíš makat! A jak se to držíš tý baletní tyče? No proto. Teď seš pozdě. Á raz a dva, á raz a dva!"

Balená šunka mi proklouzne mezi prsty a s plesknutím dopadne na podlahu. Pán u klobás se na mě otočí. Rychle šunku seberu a hodím do vozíku. Začíná mi to tu lézt na nervy. Mám mžitky před očima a pomalu ale jistě se ukazuje nutnost sundat si kabát a odhalit vyhublé ruce. Udělej to rychle, jako když strhneš náplast. Vyklouznu z rukávů a kabát hodím přes držadlo vozíku. Z kapsy vytáhnu pomačkaný seznam. A zamířím do uličky číslo osm – cereálie, sušenky.

Balení kulatých slepovaných sušenek na výlety, máslové sušenky ideální na dlouhé zimní večery, čokoládové lupínky k snídani, stačí je zalít mlékem.
„Poděl se s holkama, zlato, ať vidí, jak jsi hodná. Uděláš dobrej první dojem, to je nejdůležitější," usmívá se máma a podává mi balíček sušenek. „Jsou ovesný."
Nervózně vstupuju do šatny. Pár holek už tam je, některé jsou dokonce převlečené. Dívám se na tmavě modrý trikot se třpytkami, který držím v ruce, a pořád

dokola si opakuju, že musím vypadat sebevědomě. Když mám o dvě hodiny později podepsanou smlouvu s modelingovou agenturou, jdu s tátou domů. Ve dveřích se ještě otočím. „Holky, nechcete sušenku?“ nabídnu jim. Ony kolem mě ale jen projdou s pohrdavým výrazem. Jedna do mě dokonce vrazí…

„Ježiš, hrozně se omlouvám, pardon!“ Vrátím se do přítomnosti, stojím u svého vozíku s krabicí lupínků v ruce. Na zemi jsou sušenky a nějaká holka, ne o moc starší než já, je rychle sbírá. Vrazila do mě. Když zvedne hlavu, usměju se: „Sašo?“ „Ježiš ahoj! Já jsem tě vůbec nepoznala. Co tady děláš?“ vstane a obejme mě. „Nakupuju…,“ rozhodím rukama. „Ježiš, no jasně. Co taky jinýho v obchodě, viď? A jak se máš? Tak dlouho jsme se neviděly. Co ségra? A jsi ještě pořád v agentuře?“ začne se vyptávat. Vůbec nic o mém posledním roce neví.

„Jo, dobrý. Mám se fajn, někdy hůř, někdy líp, znáš to,“ mávnu rukou. „Ségra je v prváku na vejšce, teď bude mít zkoušky, tak jí držím palce. Bydlí pořád doma, to je fajn. A ne, z agentury už jsem odešla… Nějak mě to přestalo bavit,“ uhnu pohledem. „Ježiš mě tehdy tak mrzelo, že mě nechtěli. Asi jsem nebyla dost hubená, ale úplně mě to vzalo. Ještě když po tobě tak skočili. To víš, byly jsme třináctiletý holčičky. Modeling, to byl tenkrát splněnej sen… A všechno se rozhodlo na tom castingu za takovou chvilku. Měla jsem pocit, jako by se na mě ani pořádně nepodívali, prošla jsem se jen kousek a hned šla další. Ale asi to nebylo zas tak skvělý, když jsi s tím sekla, viď?“ vyzvídá.

„Já už jsem z toho byla docela unavená. Měla jsem víc školy a tak…,“ snažím se z toho vykroutit. „Hele, já už budu muset jít, musím ještě pro pár věcí.“

„Ježiš utíkej, to já tě vůbec nechci zdržovat. Moc ráda jsem si s tebou popovídala a promiň, že jsem do tebe vrazila. Tady máš ty sušenky. Tak zase někdy…, páčko!“ zamává a spěchá pryč.

Jak jsem jí měla říct, že jsem poslední rok strávila v nemocnici a bylo to jen a jen kvůli tomu, co jsem zažila v naší vysněné agentuře? Promáčknutou krabici sušenek i lupínky přidám do vozíku a mířím k těstovinám.

„Mami, mami, proč je ta paní tak hubená?“ ptá se holčička s černými copánky.

„Adélko! Tohle přece nesmíš. Na lidi se neukazuje,“ hrozí se maminka a je jí očividně hodně trapně. „Pardon,“ špitne směrem ke mně.

Odolávám touze obléct si kabát. Těstoviny bývaly mým nejoblíbenějším jídlem. Jako malá jsem je mohla jíst každý den, k obědu i k večeři. Po těstovinách se ale tloustne. Nejradši jsem mívala mašličky. Nebo motýlky, říkejte tomu, jak chcete. Teď, když je držím v ruce, připomínají mi „motýlky v břiše“, co jsem měla ten den, kdy jsem ho poznala.

„Kdo je támhleto?“

„Dominik? Jeden z mála, co jsou tu na holky. Ale na toho můžeš zapomenout, víš, že jsi trochu při těle. A nás všechny už odmítnul,“ šeptá jedna starší holka. Čekáme, až se dofotí kluci a přijdeme na řadu my. Nemůžu z něj spustit oči. Je tak pěknej. Jak pózuje na fotku, šibalsky se usměje a oči mu zajiskří. Ve svých patnácti letech jsem se poprvé zamilovala.

Tak motýlky ne. Vezmu radši vrtulky. Kontroluju seznam, kolik mi ještě zbývá věcí. Čokoláda, pomeranče a můžu jít domů. Proplétám se mezi regály a nevšímám si ustaraných pohledů lidí okolo. Nemůžou

si hledět svých nákupů? Copak nevědí, jak neslušné je zírat? V „čokoládové uličce“ naštěstí nikdo není. Hledám tu nejlepší Milku pod sluncem. Jsou v ní Orea, chápete? Procházím kolem regálu a všimnu si bílé čokolády v zeleném obalu. Zamotá se mi hlava, musím se na chvíli zastavit.
Procházím kolem kamarádek, všechny si něco špitají a přiblble se hihňají. Je mi jasné, co se děje. „Cos jim řek?“ vyjedu na Dominika před ostatními kluky.
„Jen pravdu. Jaks mě podváděla s tím fotbalistou a pak za mnou ještě lezla, abych ti odpustil,“ zatváří se ublíženě.
„Cože? Vždyť to vůbec není pravda! To já ti dala kopačky, protože už se na tebe nemůžu dívat. Tři měsíce jsem to vydržela!“
Všichni nás pozorují. Všechny modelky slyší, když vypálí: „To na tebe se nedá koukat, náno. Vždyť jsi tlustá a máš obrovskej nos. Vypadáš jak nějaká čarodějnice!“
Nevydržím to, řasenka mi stéká po tvářích, ještě když běžím domů. Je to tak, jsem tlustá. Ale mnohem víc bolí to, co o mně navykládal. A já jsem ho měla tak ráda! Celý den jsem nic nejedla, bolí mě úplně všechno. Když se dostanu domů, zmizí ve mně celá tabulka bílé čokolády, zůstane jen zelený obal. Před spaním pak mám takové výčitky, že si strčím prsty do krku.
Špatně se mi dýchá. Musím pryč. Popadnu jinou čokoládu a pospíchám směrem k pomerančům. Motá se mi hlava a popadám dech. Necítím sílu v rukou, skoro neuvezu vozík. Házím pomeranče jeden po druhém do igelitového pytlíku. Cítím jejich slupku. Jejich kůži.
Zase máme pomeranč. Tady v nemocnici nedostáváme žádné jiné ovoce. Pomeranče mi hrozně připomínají celulitidu, co mám na stehnech. Pomerančovou kůži. Máma tvrdí, že si vymýšlím. Prý jsem kost a kůže, nemůžu mít celulitidu. Ale když se na sebe podívám do zrcadla, je tam. Nepřehlédnutelná. Vězím tady v tom baráku už dva měsíce. Je mi šestnáct, nemůžete mi takhle krást život pro nic za nic! Chci jít na party, chci fotit pro módní značky! Jsem nejlepší v agentuře!

Rychle dýchám, pohled upřený na slupku pomeranče, svět se mění v jednu velkou šmouhu. Přistoupí ke mně pár rozšlapaných bot a obejmou mě něčí ruce.
„V klidu, neboj, jsem tady.“ David. Můj kamarád David. Vrátil se právě od táty z vězení. Lidé jako on jsou vždy ve správný čas na správném místě. Nevím, jak to dělají. Vezme mi sáček s pomeranči a pevně mě k sobě přitiskne.

Dech se mi vrací do normálu, hlava se přestává točit. Jen tu tak stojíme, dva teenageři uprostřed supermarketu plného nakupujících lidí, doléhá k nám pípání od pokladen a konverzace zákazníků. Moje cesta obchodem skončila. Stačí už jen zaplatit. Ale moje cesta s nemocí ještě zdaleka není u konce. Pustili mě z nemocnice. Jím. Ty měsíce hladovění jsou za mnou. Přestala jsem s baletem, přestala jsem s modelingem. Vím, jací lidé v mém životě nemají co dělat. Chodím k psycholožce, pracuju na sobě. Zapomínám na minulost a dívám se do budoucnosti. Buduju si svůj život od základů. Učím se, co je normální, co je přirozené. Snažím se být šťastná, spokojená s tím, kdo jsem, s tím, jak vypadám. Ale anorexie je běh na dlouhou trať. Cesta, která trvá mnoho let. A já vím, že velký kus leží ještě přede mnou.

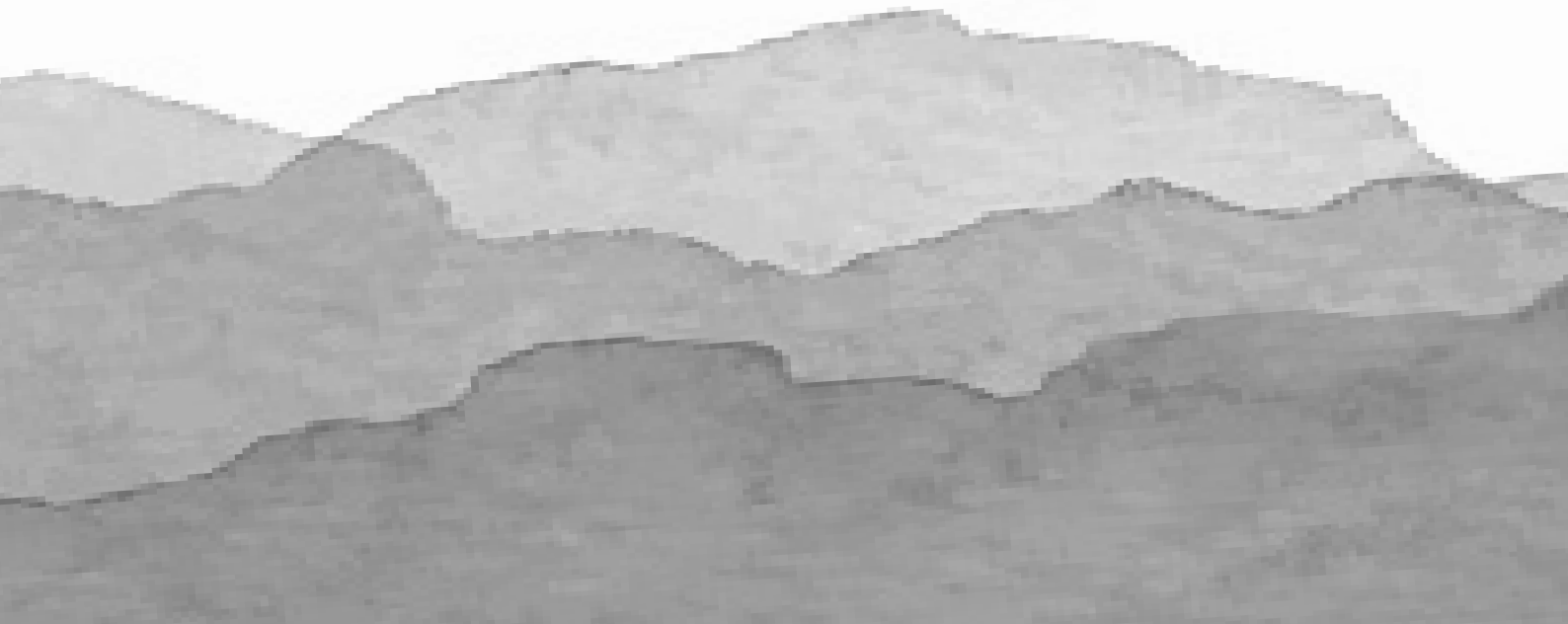
2. místo v kategorii Žáci a studenti

Svět, kde zpívají ptáci a rostou jabloně a hrušně

David Seltenreich

(úryvek)

Ještě stále jedla, když se probudila Marie. Nenalezla manžela vedle sebe, a tak vstrčila svou bělostnou hlavu, koráb v rozbouřeném moři nečesaných kadeří, do dveří ke kuchyni a viděla jej před sebou a ještě blíž k sobě měla obrys jejích zad…
„Kdo to…?“
„Pst,“ umlčel ji Josef v půli věty a kladl si prst před ústa tak nějak zvláštně důrazně a oči mu plály, jak je ještě nikdy u něj neviděla. Ucouvla zase do ložnice a Josef za nimi zavřel.
„Ale vždyť to je šílenství!“ Nejprve chvilku mlčela, když jí to celé dovyprávěl, až pak se zmohla na tato slova. „To přeci nejde,“ dodala mírněji a jaksi omluvně.
Seděli v drobných křesílkách a tázavě na sebe hleděli.
„Proč by to nešlo?“
„Protože nás všechny zabije, proto.
Uvědom si, jaká je dnes doba.“
„Takže v jiné době…?“
„…by to bylo něco docela jiného.“
„V jiné době by pomoct nepotřebovala, protože by ji nikdo nepronásledoval.“
Chvilku mlčeli a Marie těkala pohledem mezi postelí, skříní a oknem tušeným za žaluziemi.
„Nikdo vás neviděl?“ ujišťovala se.
„Ne, nikdo.“
„A co teď chceš dělat?“ hledala v jeho očích odpověď.
„Napustit jí vanu. Kdo ví, jak dlouho se už nekoupala.“

3. místo v kategorii Žáci a studenti

Přejít...

Linda Müllerová

(úryvek)

Můj hněv se stal větší než strach a já vykoukl z ulity zpátky na ten překrásný, hrozivý svět kolem. Já tu silnici přelezu a ukážu Otci, že mám na víc než se jen vystrašeně choulit ve vápenité skořápce. Já si vytvořím vyšší smysl, lepší kvintesenci bytí. Já budu šnek, co se neschovává, ale utíká. Já budu šnek, co přeleze tuhle silnici. A pokud mi Bůh přece jenom pošle auto do mojí cesty, moje hlemýždí duše povstane před Stvořitelem pevně a hrdě, a svojí radulou budu se prát.

Spěchám, co jen zvládnu. Křičím na svého Stvořitele tak nahlas, že mne uslyší i přes mou absenci hlasivek. Tak nahlas, že mne uslyší v nebi. Za všechny hříchy, co jsem podle něj vykonal, jsem zaplatil a poté dál zaplatil jsem i navíc. Dostat lepší život a vyšší smysl. Nežádám tolik. Přetrpěl jsem svůj život jako šnek v ulitě, nyní si zasloužím život šneka, co dokáže běhat. Život šneka, co dokáže bojovat a křičet a zpívat. Co dokáže zavázat tkaničku. Zasloužím si život šneka, co přeleze silnici.

Pane na skleněném trůnu své Velikosti, požehnej mě. Vyveď mě z Egypta. Dej mi šanci odsud utéct.

1. místo v kategorii Dospělí

Táta

Kateřina Kuchtová

„Tobě tak něco svěřit, to jsem si tam moh zajet rovnou sám, panebože, ty jsi kopyto," oboří se na tebe táta, když při parkování vezmeš blatníkem jeden sloupek zahradního stání. Nemáš odvahu mu říct, že je to tím, jak se při tom na tebe díval, že jsi tak ztrémovaná, jako když jsi šla dělat státnice, a v jeho přítomnosti máš neustále zapnutý výstražný blikačky ohlašující blížící se průser. Zamkneš auto a klíčky mu dáš do ruky. „Jdu se projít," řekneš suše a zabouchneš za sebou vrátka tou největší silou, na kterou se zmůžeš.

Jdeš do kopce a za chvilku se začneš potit. Přidáš ještě víc do kroku a z lýtek se za chvíli stanou dva mramorové kolíky, které ovládáš leda ze setrvačnosti. Táta. Hrdina, který celé tvoje dětství likvidoval pavouky, jichž se tolik bojíš. „Prosim tě, neřvi, dyk to nic není!" takhle to komentoval pokaždé, když černý chomáček prchající po zdi, bral do svých mozolovitých dlaní unavených od věčné práce na stavbě vašeho domu nebo v práci. Tebe poléval studený pot a byla jsi mu neskutečně vděčná, že tě vmžiku zbavil jejich přítomnosti.

Táta, který tě učil jezdit autem. „No, ty snad nejsi moje dcera, nebo co, ty snad nedovedeš propojit ruku s nohou?" Starého favorita jsi skoro odepsala, zpod kapoty začal vycházet bílý dým a táta to vzdal. „Uvařilas ho! To se mi za celej život nepovedlo, co tobě," okomentoval to.

Na konci vsi zahneš do lesa a rozhodneš se, že se vydáš cestou na vyhlídku. Je to do kopce. Jdeš. Jsi jako stroj.

Kdosi kolem tebe projede na elektrokole. Na sobě má směšně fosforeskující trikot a v kuli sách lesa vypadá jako návštěva z kosmu. Staré, neforemné tělo je nasoukáno do lesklého a svítivého oblečku, jenž spolehlivě kopíruje veškeré jeho křivky.

Chodidla se před tebou střídají a náhle si vzpomeneš, jak si jednou táta zapíchnul rybí kost během štědrovečerní večeře. Nemohl najít pinzetu a jediná, kterou našel, byla od oleje v jeho venkovní dílně. Když se s ní vítězoslavně vrátil, baterka přestala svítit, a tak vytrhnul ze zdi vaši starou lampičku v pokojíčku a zamknul se v koupelně. Se ségrou jste se tenkrát mohly počůrat smíchy. Chybělo málo. Když pak otevřel dveře a stál v nich s tou obrovskou pinzetou od oleje, svírající miniaturní kapří kůstku, dostaly jste druhý záchvat smíchu, pro nějž už táta neměl pochopení, a tak se tenhle štědrý večer vám všem vryl do paměti a hlavně tátovi zůstal vězet v krku jako ta zabodnutá kost.

Zpomaluješ a začíná pršet. Nejdřív jenom málo, pak hodně. Necháš na sebe padat kapky deště. Hledají si své vlastní trasy po tvé tváři, která se chvílemi usmívá a jindy zase kroutí pod náporem pláče. Déšť má tendenci nechat v sobě všechno ztratit, vpíjí do sebe umně všechny smutky, je jako houba stále připravená přijímat vlhkou bolest všech duší na tomhle světě. Po nějaké chvíli to racionálně zhodnotíš a přetáhneš si kapuci přes hlavu. Kolem tebe prosviští holka v černých legínách s černým labradorem na vodítku. Letmo

ucítíš povědomý zápach zmoklého psa.

Psy jste měli dva. Někdy jsi měla pocit, že je táta miloval víc než tebe. Když se tenkrát váš boxer nastudil a začal chrchlat, táta s ním spal v kotelně a krmil ho po lžičkách mlíkem s medem. Ležel vedle jeho pelechu na staré matraci a v noci ho přikrýval starou dekou, aby mu nebyla zima.

Pomalu, ale jistě se ti vkrádá do nosu vůně mokrého lesa, kterou miluješ. Mokré dřevo a mech. Přísahala bys, že cítíš podhoubí, jak dřímá pod vším tím zvlhlým listím a nádherně voní. Je to něco mezi životem a smrtí, mezi zetlením a růstem. Záleží na tom, pro co se člověk rozhodne.

Zvolníš, protože nemůžeš, a taky si uvědomíš, že máš hroznou žízeň. Samozřejmě s sebou nic nemáš. Déšť ti připomíná, jak moc ta žízeň velká je. Vyplázneš jazyk a pak ho mokrý vsuneš zpět. Zastudí tě v krku a vzpomeneš si na svoje dětské angíny. Vždycky když jsi byla malá a nemocná, poslouchalas Spejbla a Hurvínka, tenkrát ještě na deskách. Obracet jsi je neuměla, tak si pokaždé z balkónu volala na tátu, aby je na gramofonu přehodil na druhou stranu. Táta upustil lopatu a rukama špinavýma od malty nebo hlíny opatrně obrátil desku a dolil ti do hrnečku čaj. „Pij, hlavně musíš pít," prohodil a zmizel v zahradě, kde se pořád něco budovalo a dělo. Možná ti právě takhle ukazoval, že tě má rád, ale ty ses za ním vždycky hladově koukala a toužila po něčem víc, co by ti nějak jasněji dalo najevo, že o tebe táta stojí, že mu na tobě záleží.

Tenhle zvláštní vztah, který před tebou celý život uniká jako nedosažná, nekonečná přímka, tě podvědomě naučil hledat si „tatínky". Každého trochu slušného staršího chlapa hned bezmezně posloucháš, respektuješ a obdivuješ. Možná proto jsi dovolila, aby tě obstarožní kolega v práci při odchodu líbal na ústa a při každé možné příležitosti používal slovo ztopořit, které jsi naposledy četla v bižuli na gymplu a rubrice Sex a něžnosti v časopise Bravo, jenž byl za tvého mládí a dospívání největším zdrojem informací z oblasti intimního života.

Sotva se vlečeš, když se ti vybaví, jak tě táta naposled přivezl na psychiatrii. Sestra za ním nekompromisně zabouchla dveře, a přestože byly polstrované, pronikl za ně tátův neskutečný nářek. Sestra zaběhla do vedlejší místnosti pro bílý plastový kelímek, otočila klíčem v zámku a vyběhla na chodbu za tátou. Chvíli jsi seděla ve společenské místnosti s batohem, uvnitř něhož dřímala lehce zneužitelná manikúra. „Váš tatínek opravdu hodně plakal," přišla ti po chvíli sdělit sestřička z příjmu.

Obracíš se a jdeš zpátky. Nohy tě hrozně bolí, ale utíkáš. Jsi celá promočená a začíná ti být zima. Chvílemi zastavuješ, píchá tě v boku. Zhluboka dýcháš, chce se ti čůrat a máš hroznou žízeň. Les pořád voní tak omamně. Chtěla by ses stát jeho součástí a nic nemuset, být pevným kmenem, který odolá náporům větru, dusivým lijákům i těžkým sněhovým duchnám…

Jdeš, jsi na dohled od vsi. Na konci polní cesty stojí auto. Vidíš trochu rozmazaně, ale po chvíli pochopíš, že je to táta, a tak podvědomě přidáš do kroku.

2. místo v kategorii Dospělí

Na cestě

Zdeněk Hledač

(úryvek)

Ne přímo na cestě, ale tak blízko, že se jí téměř dotýkala okrajem sukně, seděla malá dívenka. Srpnové slunce jí viselo přímo nad hlavou a sušilo slzy na zrudlých tvářích. Prudce a vzrušeně dýchala, z divokého úprku ji píchalo pod žebry.

Seděla k cestě zády, jako by ji ignorovala. Ale stejně věděla, že brzy se bude muset postavit a rozhodnout, kterým směrem jít. Běžet. Utíkat!

Cestě byla holčička úplně fuk. Cestám jsou holčičky a naše kroky a naše pocity a naše dychtivě plánované cíle vždycky fuk. Cesty si jen tak leží a táhnou se krajinou. Od města k městu nebo odnikud nikam, jim je to nastejno.

Holčička si povzdechla. Nebyla úplné mrně, pod bílou košilkou jí rašila ňadra, ale slečna taky ještě nebyla. Zatím si všelijakých nových změn na svém těle moc nevšímala, a když jo, nestyděla se je ukázat. Třeba dnes, klukovi ze mlýna, když si řekl.

Nebyl to dobrý nápad. Už to nikdy neudělá. Kluk je větší a starší než ona. Chtěl všechno vidět. Když viděl, chtěl na všechno sahat. Přitom sahal i na sebe, rychle a ještě rychleji…

3. místo v kategorii Dospělí

Jiný svět

Iva Klozíková

(úryvek)

Vždycky je jí hrozně. Dobře si pamatuje, jaká byla skutečnost. S tancováním skončila po první lekci. Bála se jen udělat pohyb, krok, aby to nebylo špatně. Nechtěla paní učitelku zklamat. Představa, že se na ni rozkřičí jako na ostatní, ji paralyzovala.

"Vidíš, jak jsi šikovná, tady ty kopyta jsou tu už čtyři měsíce a neumí, co ty za jednu hodinu! Tak příště zase přijď!" Učitelka se usmívala. Jen na ni. Jenže co když příště nebude dobrá? Řekla si, že už tam nikdy nepřijde, nikdy!

"Přijdu, na shledanou!" usmála se a dušička jí vlála ve větru smrštěná do zmačkané kuličky. Už tam nikdy nedošla.

"Ale říkali jste, že na flétničku hrála?" nevzdává to příbuzenstvo.

"Hrála, ale necvičila, tak to nemělo cenu," vyložila karty babička.

Ano, flétna ji bavila, když hrála. Dostala nástroj a noty. Soused, učitel, k nim chodil jednou za týden a dával jí hodiny. Snažila se přehlučet vysokými tóny válku, která vládla doma. Ta však byla silnější a ona se bála hrát, protože uprostřed vřavy působily vysoké tóny divně. Často byly na obtíž a rodičům to vadilo. Málo cvičila a hodiny pro ni byly peklem. Vůbec nevěděla, co učitel říká. Nedokázala se přinutit a zkrotit rozbíhavost cest ve své hlavě. Ten, kdo nevydržel, byl učitel. Cítila úlevu, i když ji trošku mrzelo, že si rodiče mysleli, že je k ničemu.

Závěrečné slovo k 15. ročníku

Hledat a nalézat nová témata pro každý další ročník soutěže je rok od roku těžší. S pocitem bezradnosti oslovil jsem s prosbou básníka Miloše Doležala. A měl jsem štěstí. Připomněl mi máchovskou tradici putování a také skutečnost, že v roce 1833 Mácha podnikl svou slavnou pouť krkonošskou. Nejedná se sice o úplně kulaté výročí, ale téma bylo na světě! Putování, cesta, směřování, hledání. Cestou necestou. Tak ve finále znělo zadání 15. ročníku literární soutěže Máchovou stopou.

A že si téma našlo své autory, o tom svědčí i 42 zaslaných prací. Potěšitelná je skutečnost, že letos výrazně stoupl počet textů v kategorii žáků a studentů – na 19.

Místo v porotě přijal Miloš Doležal, básník a publicista, držitel Magnesie litery 2022 za sbírku nénií za svou zemřelou ženou s názvem Jana bude brzy sbírat lipový květ. Do povědomí čtenářů vstoupil i knihami o Josefu Toufarovi a Karlu Čurdovi. Až z Francie, kde právě žije, doplnila porotu Magdaléna Platzová, vloni také nominovaná na Literu za svůj román Život po Kafkovi. Vzhledem k tomu, že každý žije jinde, porady porotců se konaly po několik večerů online. Přinesly výsledky, které už znáte.

Vybraní účastníci z obou kategorií byli tradičně odměněni kurzem tvůrčího psaní, letos vedenými Danou Emingerovou a Viktorem Špačkem. Snad si každý z oceněných i účastníků odnese z Litoměřic hezkou vzpomínku a po návratu domů (cestou necestou) nalezne novou inspiraci ke svému psaní.

Petr Bašus

20, 30, 40 let k vašim službám

Knihovnice a kolegyně **Lenka Hejnová, Eva Dolejšová a Zora Čuchalová** slaví v letošním roce tři kulatá pracovní výročí. A protože je kromě společného pracoviště pojí i přátelství, poprosili jsme je, aby napsaly gratulaci jedna druhé. Gratulujeme a přejeme všem hodně zdraví!

Milé kolegyni Lence

Právě mám před sebou čistý list papíru, na který bych měla napsat pár slov Lence, která letos v litoměřickéknihovně oslaví kulaté profesní výročí. Zjišťuji, že je to úkol nelehký. Naštěstí mi na pomoc přispěchal mistr slova, pan Vlastimil Brodský, který ve své knize Drobečky z půjčovny duší s humorem sobě vlastním vzpomíná na filmové a divadelní kolegy a několik dobrých kamarádů. Možná je nezvyklé přirovnávat chod knihovny k divadelnímu představení, ale Lenka má divadlo ráda, často ho navštěvuje, a tak věřím, že bude mít radost.

V představení, které se dnes a denně odehrává v naší knihovně, milá kolegyně Lenka určitě nehraje naivku, ale je dobrou duší celého souboru. Role vstřícné kamarádky vždy ochotné naslouchat, moudré knihovnice, šikovné zahradnice, bez které by rekvizity na scéně byly bezživota,sezhostilanaprostodokonale. I proto má tenhle divadelní kus spoustu repríz a jistě se bude hrát ještě dlouho. Na závěr bych chtěla poděkovat nejen Lence, ale i všem hercům a herečkám na jevišti, divákům a divačkám v hledišti, že se jim společně daří rozdávat radost a úsměv na tváři.

Eva Weberová

Milá Evo,

vůbec se mi nechce věřit, že je to již 30 let od chvíle, kdy jsi „ vplula“ mezi nás – milovníky knih.

Tvé první kroky vedly na dětské oddělení. Já byla na mateřské a ještě jsme se neznaly. Ale další vzpomínky jsou již plné společných zážitků. Vzpomínám na knihovnické výlety s panem Václavem Vokolkem, víkendová putování za památkami našeho kraje s dětskými čtenáři a hlavně na to, kolik radosti a smíchu jsme si spolu užily. Jen těch převleků a kostýmů kolik bylo, když ses při pořádání akcí pro dětské čtenáře stávala princeznou, pirátem, indiánkou, pravěkou ženou…

Proměnou jsi prošla i v pracovním životě. To když se z drobounké knihovnice stala akvizitérka. Akvizitérka tělem i duší, která zná své čtenáře a ví, co jim leží na srdci.

Schopnost trpělivě naslouchat druhým tě přivedlo ke spoustě životních příběhů a dost možná i ke psaní. Tvoje první knížka byla určena dětem, vyšlo dalších šest knih různého žánru a každou novou jsme vždy nedočkavě vyhlíželi.

Vím také, že si před tebou musím dávat pozor na pusu, protože hrozí, že se poznám v některé z Tvých knih.

Evo, nevím, zda sis v dětství přála stát se knihovnicí a spisovatelkou, ale za toto Tvoje či vesmírné rozhodnutí jsme my ostatní upřímně rádi.

Zora Čuchalová

Knihovnicí navždy aneb povídání o Zorce

Není mnoho lidí, kteří zůstanou v zaměstnání celý svůj profesní život. Sice nikdy nevíme, co život přinese, nicméně si troufnu tvrdit, že v případě mé kolegyně tomu tak bude. Ona je totiž knihovnicí tělem i duší. Do litoměřické knihovny nastoupila před 40 lety.

Zorka Čuchalová

Jezdila bibliobusem, pracovala na všech odděleních knihovny a vypracovala se na pozici zástupkyně ředitelky. Věnuje se tedy už spíše manažerské činnosti, píše granty, organizuje mnoho dalších projektů. Nechci tady ale vypisovat její pracovní náplň.

Chci jí tady veřejně poděkovat za všechno, co pro Knihovnu K. H. Máchy udělala. Poděkovat jí za to, že je empatickou a vstřícnou kolegyní. Mnoho čtenářů ji vnímá jako nedílnou součást knihovny. Mohou se na ni obrátit kdykoliv s čímkoliv a vědí, že „paní Zorka“ pomůže, zařídí. Tak to prostě je a věřím, že tak to i bude. Ona je prostě knihovnicí navždy!

Osobní douška: Zorku znám dlouhá léta a za tu dobu se stala mou blízkou přítelkyní. Pojí mě s ní tolik zážitků a vzpomínek, že by vystačily na celé vydání těchto novin. Ráda ale vzpomínám na roky, kdy jsme spolu sdílely kancelář. Máme stejný smysl pro humor a moc jsme se nasmály. Třeba jako tenkrát, když zvedla knihovnický telefon a někomu na druhém konci odpověděla: *„Dobrý den, jéé, tak to nevím, ale zjistím. Když mi na mě dáte číslo, tak vám zavolám!“* Zorinko, díky, já Tvoje číslo mám a jsem za to vděčná….

S láskou sepsala Eva Dolejšová

Eva Dolejšová a Zorka Čuchalová, Muzejní noc 2023, foto © Mirka Matušková

Výstava JungmannZ

Josef Jungmann se vrací na litoměřické gymnázium, je rok 2023 a v chodbách Jezuitské koleje proudí davy studentů. A veleváženým lingvista, tvůrce moderní češtiny, je v šoku – mladým vůbec nerozumí! Netuší, že svým dětem často nerozumí ani rodiče, natož profesoři gymnázia – Generace Z si totiž vytvořila svůj specifický slang.

Od začátku září do konce října jste mohli v knihovně vidět velkoformátové obrazy, vytvořené sprejováním přes vyřezané šablony, které tvořili studenti litoměřického gymnázia se svojí učitelkou a akademickou sochařkou Alžbětou Kumstátovou. Na všech obrazech je Jungmann vyobrazen v konfrontaci s jazykem Gen Z. Druhou linku představují výjevy z Jungmannova života, ovšem opět podané slangem, kterým mezi sebou studenti mluví. Výstavu tak lze vnímat nejen po vizuální stránce, ale i stránce lingvistické. Je to pocta Josefu Jungmannovi a zároveň důkaz, že čeština je živý a stále se vyvíjející jazyk.

Foto © Alžběta Kumstátová

Co znamená „mít rizz?“

Jak vnímají studenti, kteří vytvořili obrazy pro výstavu JungmannZ, svůj mateřský jazyk, současnou společnost i osobnost Jungmanna? Nejlépe zeptat se jich samých. A tak jsme se jednoho říjnového rána sešli s několika z nich ve ztichlé knihovně a povídali si ještě předtím, než museli přeběhnout náměstí z knihovny do bývalé jezuitské koleje, aby nezmeškali vyučování.

„V jazyku je naše národnost,“ řekl Josef Jungmann. Souhlasíte? Cítíte se být Čechy, protože mluvíte česky?
Anička: Asi nejenom v jazyce, určitě i v ostatních aspektech… ale jazyk je důležitý zachovat a věnovat se mu.
Maruška: Já s tímto souhlasím, protože mám pocit, že náš jazyk je jedinečný. Lidé z celého světa sami řeknou, že je třeba těžký vyslovit R nebo Ř… Je to něco, co nás vystihuje, je to prostě naše jedinečnost.
Eliška: Jako Češi bysme měli být na náš jazyk hrdi.
Tadeáš: Já bych to řekl tak, že čeština je hodně důležitý prvek, ale patří tam i kultura, zvyky, předci… Nemůžeme říci, že jsme Češi jen proto, že mluvíme česky.
Adam: Dnešní Čechy nedělá Čechama jazyk, ale spíš fandění hokeji.

Nemohu opomenout souvislost Jungmanna a vašeho gymnázia. Promítlo se nějak do výuky 250. výročí Jungmannova narození, které jsme si letos v červenci připomínali?
Tadeáš: My jsme druhý den v září měli projektový týden Jungmann, kde jsme se věnovali tvorbě různých prezentací, referátů, plakátů ohledně Jungmanna. Součástí toho byla i přednáška o Jungmannovi tady v knihovně.
Anička: Měli jsme projekt Jungmann, kde jsme se hodně intenzivně ve všech předmětech věnovali tématu Josefa Jungmanna. Dozvěděli o jeho životě i o jeho vrstevnících, třeba v biologii o Mendelovi, v češtině jsme si hledali slovíčka, která vymyslel. V každém předmětu jsme se tomu věnovali.

Co byste nám řekli o výstavě JungmannZ? Jak vznikala?
Tadeáš: Dostali jsme na začátek nějaká témata, moje bylo Jungmann koštuje litoměřické víno. Hlavním prvkem obrazu bylo slovo chálka, což znamená jídlo.
Adam: Nejdřív jsme si načrtli obraz, pak jsme vyřízli místa a přesprejovali na ten papír, který tu visí v knihovně.
Anička: Chtěla bych poděkovat paní profesorce Kumstátové, jak to vedla. Hodně mě to bavilo, bylo to volně vedené. Dlouhodobý projekt, dělali jsme na tom přes měsíc. Moc se mi líbí, jak to má každý odlišný, jedinečný.
Eliška: My jsme se mohli rozdělit do skupinek, které jsme si sami určili. Nepracovaly jsme na tom společně my tři *(ukazuje na Aničku a Marušku)*, byla jsem s jinýma holkama z naší třídy. Myslím, že se nám to povedlo všem a bavilo nás to natolik, že jsme do školy docházely práce dodělávat i ve svém volném čase.

Generace Z*, jaká je? Čím je ovlivněna?
Tadeáš: Je to generace, která už je hodně ovlivněna technologiemi, sociál-

ními sítěmi a celkově je to hodně jiné než měly předchozí generace.
Adam: Moderní, až moc…možná těmi sociálními sítěmi.
Anička: Přijde mi, že používáme hodně anglicismy. A protože máme internet, jsme všichni globálně propojeni, jsme hodně ovlivňováni angličtinou. Česky mluvíme. Nemyslím si, že by se čeština vytrácela, spíš ji obohacujeme nově vytvořenými nebo přejatými slovíčky.
Eliška: Je to vlivem sociálních sítí, denně jsem spojeni s celým světem. Takže když vidíme nějaké slovo, které neznáme, tak si ho vyhledáme a začneme ho používat.

U jazyka a řeči ještě zůstaneme. Vysvětlíte nám některá slova, která jste použili na plakátech?
Adam: Já bych se to nejdřív hlavně nepokoušel vysvětlovat! *(smích)* Ale kdybych musel, tak bych řekl, že mít rizz znamená…já nevím, jak to vysvětlit…, bejt dobrej s ženami…, úspěšný ve společnosti žen. Mít rizz.
Tadeáš: Chábr, chálka… ale to myslím starší generace zná.
Maruška: Tak třeba boomer. To je označení pro staršího člověka, vychází z označení babyboomer… Chábr, kámoš, kamarád, chálka dost dobrý jídlo.

Vaše generace je často označována za digitální, za tu, která nečte. Je potřeba ještě dnes navštěvovat knihovny, číst knihy nebo si opravdu člověk vystačí se „strýčkem Googlem“?
Tadeáš: Já teda čtu knížky, na sociálních sítích se snažím trávit míň času, protože je mi jasný, že to úplně přínosný není. Snažím se to nějak omezit…
Adam: Četl jsem naposledy knížku, která byla o tom, jak jeden slovenský muž konzumuje hodně drog a žije bohémský život, což mě hodně bavilo. Ale neoznačuju se za člověka, který čte hodně. Rozhodně ne tak, jak bych měl…ale vím to o sobě.
Anička: Poslední dobou moc nečtu, byla jsem odmalička vedená ke čtení. Vždycky mě to bavilo, ale teď s chytrými telefony to jde hůř. Snažím se, ale ne vždy to vyjde.
Eliška: Já čtu, chodím do knihovny, nemyslím si ale, že bych četla tak často jako třeba naši rodiče. Žijeme v digitální době, takže když něco nevím, používám Google, než abych si to vyhledala v nějaké encyklopedii.
Maruška: Jsem na tom podobně jako Eliška…Ke čtení mě dovedl Harry Potter, což je taková klasika. Ale knížky používám spíš k takovým k obecným historickým poznatkům, když se chci dozvědět o nějaké osobnosti víc, tak si přečtu její biografii, mám větší přístup k informacím než třeba kdybych to hledala přes wikipedii.

Kdyby vás Josef Jungmann učil, jaký by asi byl učitel?
Eliška: Já si myslím, že by to bylo velmi zajímavý, jelikož on vlastně tu češtinu učil jen dobrovolně. Asi nebyl přísný učitel, i když i přísní učitelé jsou dobří učitelé. Učil by laskavým způsobem a bylo by to určitě i zábavné.
Anička: Já si myslím, že na tu dobu byl hodně inovativní učitel a snažil se výuku zpřístupnit žákům a nějak je zaujmout, což je dobrá vlastnost u učitele.
Maruška: Možná by se snažil se i téhle době přizpůsobit, zavedl by něco no

vého. Ukázal by, že umí být taky cool, že umí taky použít anglicismy. Všechno, co my děláme…

Adam: Já si ho teda představuju jako pana profesora Bašuse, protože to je takový profesionál, řekl bych rétorik, takže by toho měli hodně společného.

Tadeáš: Já naprosto souhlasím s Adamem!

Děkuji za rozhovor
Anně Illichmannové, Elišce Chroustové,
Marii Chrudimské, Adamovi Zaderlíkovi
a Tadeáši Wünschovi.
mm

Foto © archiv

***Generace Z** – *Skupina lidí narozených od poloviny 90. let 20. století do roku 2010. Jsou první, kdo se narodili do digitálního světa, známí životem online a v rychlém tempu, spojeným s okamžitým sdílením myšlenek pomocí různých médií.*
VEČEŘOVÁ, Věra Bertha. Generace Z. Wikiknihovna [online]. 2012, aktualizováno 20.1.2012 [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: https://wiki.knihovna.cz/index.php/Generace_Z

Nahrávku najdete pomocí tohoto QR kódu nebo na tomto odkazu:
https://www.knihovnalitomerice.cz/images/media/audio/Jungmann-Z.mp3.

Foto © Miroslav Zimmer

Co čtou a poslouchají…
hosté letošního festivalu Města čtou

Karolína Zoe Meixnerová
na sítích známá jako @cojezoe_, česká influencerka, popularizátorka literatury hlavně v období národního obrození, autorka podcastu Literární hysterie. Pochází z Turnova. Vystudovala bohemistiku na Filozofické fakultě UK a také žurnalistiku.

Jana Vébrová
osobitá písničkářka z Lužických hor, která své písně doprovází hrou na akordeon. Její debutové album „Kykyrý“ (2007) bylo velmi dobře přijato a hodnoceno odbornou veřejností i fanoušky. Nové album Kameny ze dna (2023) podle všeho ještě překoná úspěch prvního.

Věra Brázdová
PR asistentka Severočeské galerie výtv. umění, která zvládá studium techniky a přírodopisu na Univerzitě Palackého v Olomouci, vede Šicí dílnu a spolupracuje s Technickým klubem mládeže.

Ludmila Černá
píšící jednatelka spolku LiPen a jeho ambasadorka u SenSenu, organizátorka akce Přeplav La Manche a taky dlouholetá včelařka.

Marie Koťová
studentka posledního ročníku Gymnázia J. Jungmanna v Litoměřicích, skautka, členka ochotnického divadelního souboru Žižkovy voči.

Hedvika Řezáčová
umělkyně a herečka, absolventka DAMU katedry alternativního a loutkového divadla, která spolupracuje s různými loutkovými uskupeními nebo třeba s Divadlem Minor.

1. Města čtou a Litoměřice? Co se vám vybaví?

Karolína Zoe Meixnerová

1. Už navždy budu mít tento den spojený s návštěvou světničky Karla Hynka Máchy a s pozitivní energií, kterou ke mně publikum během mého vystoupení vysílalo.
2. Právě čtu Vesnický román od Karoliny Světlé a poslouchám rozhlasový pořad Osudové ženy.
3. U nás v rodině se z generace na generaci dědí Pýcha a předsudek od Jane Austen a já v tom hodlám pokračovat.

Věra Brázdová

1. Akce Města čtou je pro mě symbolem pohody a harmonie, když cestou z práce hupsnu do sedacího pytle a začtu se do knížky, kterou bych si pravděpodobně sama nevybrala, pod stínem stromů v parku. Nebo když zajdu na komorní koncert či divadlo s dětmi. Letos byla pro mě Města čtou ještě srdcovější záležitostí – měla jsem to štěstí vést vyšívací workshop.
2. Moje čtecí chvilky se teď točí kolem vysokoškolských skript a odborných textů, ale pokud přece jen zbyde chvilka, sahám po knihách Roberta Fulghuma.
3. Jednoznačně série Harryho Pottera. Provázela mě od rané puberty do dospělosti, na každý nový díl jsem čekala jako na boží dar. Poutavě, do detailu popsaný kouzelný svět, napínavé dobrodružství, přátelství i temné stránky magie. Tím by si měl určitě projít každý!

2. Co právě čtete a posloucháte?

Jana Vébrová

1 Příjemné, kulturní město pro život. Skvěle zvolená „stage“ v parku Václava Havla, milý tandem knihovnic, před deštěm pochodující stan. A především spousta přátel z minulosti dávné, kteří se tam najednou objevili. Vzpomínání na ocúny pod posedem.
2. Mám rozečteno asi ... velký komínek knih u postele vyskládaný! Střídám je podle nálady a možnosti soustředění. Od poezie (teď zrovna E. Juliš, I. Wernisch a O. Stehlíková) skáču k rozhovorům (M. Nevrlý – Náčelník, L. Jarcovjáková – Černé roky) a k próze (především pohádky s nejmladší, 6letou dcerou – M. Pilátová – Kiko a princezna z tundry, E. Stará – A pak se to stalo, O. Preussler – Malá čarodějnice)
3. Nemám jednu zásadní knihu. Když se nějaká zahryzne, tak ji prožívám v přítomnosti a ona pak postupně vyprchá Mám chabou paměť. Pročítala jsem si teď poprvé v životě své deníky a tam jsem se dosti rozepisovala o Vangovi od Timothée de Fombelle. Takže třeba on.

3. Jaká je vaše kniha s velkým K?

Ludmila Černá

1. Akci Města čtou mám velmi ráda. Snad je to tím, že moc ráda chodím do parku Václava Havla. A knihovna má akce venku vždy velmi dobře připravené, samozřejmě včetně hostů. Vybaví se mi vždy stan a sedací vaky, knížky, hudba a zajímaví lidé.
2. Momentálně mám rozečteno několik knížek. Fakt hodně zajímavou knížku o houbách Propletený život (Merlin Sheldrake), oddychovku od Zibury Už nikdy pěšky po Arménii a Gruzii a pak Civilizační procesy starověkého světa. Tu poslední sepsal kolega z LiPenu Jan Zelenka a je to docela poučné. On mi dějepis nikdy moc nešel, tak teď to trochu doháním.
3. Kniha knih? No, zřejmě by to měla být Bible. Ale tam jsem ještě nedospěla a už to asi v tomhle životě nestihnu, takže Saturnin.

Hedvika Řezáčová

1. Příjemná uvolněná atmosféra, milí lidé a precizní organizace!
2. Čtu pozvolna Žítkovské bohyně, k tomu dceři aktuálně knížku Lidské tělo a poslouchám podcast Střípky z přítomnosti.
3. Knih s velkým K je mnoho, ale ta, která mě ovlivnila svým obsahem a dovedla k přemýšlení o našem světě novými úhly pohledu, byla Celestínské proroctví. Své místo v naší knihovně bude mít i nadále kniha Čtyři dohody a Nová země od Eckarta Tolleho.

Marie Koťová

1. Lidé rozesetí kolem drobného pódia pod širým nebem. Literatura uchopená z nejrůznějších úhlů pohledu a pohodová nálada.
2. Blíží se „zkouška dospělosti", takže hlavně povinnou četbu. Nicméně jsem si v poslední době velmi oblíbila oddechové stripy Macanudo od Ricarda Linierse.
3. Bohužel jsem ještě neměla to štěstí setkat se s onou Knihou. Seznámila jsem se pouze s knihou, která mi už párkrát nedala spát. Je to starší ročník, ale velmi nadčasový – bible.

1. Města čtou a Litoměřice? Co se vám vybaví?

2. Co právě čtete a posloucháte?

3. Jaká je vaše kniha s velkým K?

Pavel Vágai:
„Dramatická výchova mě naučila naslouchat druhým.“

Při studiu na katedře anglistiky si jako povinně volitelný předmět zvolil dramatickou výchovu. Ta ho uchvátila natolik, že se tomuto oboru věnoval v dalším studiu a později tento obor i vyučoval. Po desetiletém působení na Střední pedagogické škole v Litoměřicích začal vyučovat dramatickou výchovu v ZUŠ Litoměřice, kde působí dodnes. Divadlu se věnuje ale i aktivně. Mohli jste ho například vidět a slyšet letos během zářijové Noci literatury v Litohubu.

Jeho kolegové ze ZUŠky na něj prozradili, že je velmi činorodý, včelaří, staví dům a není pro něj problém ani vyrobit rekvizity pro představení. O rodinné atmosféře mezi dospěláky a dětmi z dramaťáku svědčí nejen velký zájem o tento obor, ale i to, že se děti napříč třídami znají, tráví spolu čas i mimo výuku a mnozí z nich mu říkají „taťko“.

Mgr. Pavel Vágai
umělec a pedagog, studoval na katedře anglistiky na ústecké univerzitě (2003–2009), pokračoval studiem dramatické výchovy na divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze.
Učil na SPgŠ v Litoměřicích a v současné době působí na ZUŠ v Litoměřicích.

Místo lavic a tabule, jeviště a kulisy. Zajímá mě, proč učitel angličtiny dá přednost „lidušce“ a „dramaťáku“? Zuška, neboli „liduška“, je také školou. A jakou! Natolik jsem svému poslání zůstal věrný. Velký rozdíl však vidím v kontextu výuky. Dramatická výchova je obor, ve kterém se prakticky naplňují vznešené pedagogické ideály, což jsem v klasickém školství částečně postrádal. Učitel dramaťáku musí vycházet z osobnosti a fyzičnosti žáka a rozvíjet jej nejen po stránce intelektuální, ale celkově – jako bytost kulturní, morální, sociální a charakterovou, a v neposlední řadě vyrovnanou a spokojenou. Zpracovávaná témata zde vychází z dětí, čímž jim pomáháme s adaptací na změny, které se aktuálně odehrávají ve společnosti, v přírodě, v geopolitické situaci, zkrátka kolem nás.

A pak je tu ještě jeden veliký rozdíl – pokud výsledek dětem nedává smysl, tak prostě po roce odejdou. Představte si, kdyby tuto možnost volby „nohama“ dostali všichni školáci!

Dramatická výchova už je regulérním školním předmětem i na základní škole. O tom se nám mohlo zdát, z toho musíte mít radost…? Samozřejmě. Na druhou stranu vnímám, že ve školství jsou výchovy trpěnými Popelkami s tendencí omezovat je a rušit. Pro zdárný rozvoj a realizaci oboru to není zrovna lichotivá startovní pozice.

Je potřeba vyučovat dramatickou výchovu plošně? Není to tak, že nějaké dítě je prostě „komediant“ a jinému pozornost ostatních nedělá vůbec dobře? Jedná se především o výchovu, ne o prostor k „předvádění se“. Příliš extrovertní děti se zde učí naslouchat a vnímat druhé, spolupracovat a zklidnit se. Introvertní děti zde nachází prostor pro tvůrčí vyjádření, otevření se a přijetí. Vzniká zde skvělá, otevřená parta s pevnými a zdravými vazbami. To současné mladé generaci velice chybí. Fungující plošná dramatický výchova by byla schopna tento společenský nedostatek pokrýt.

Čím jste chtěl v dětství být? Navštěvoval jste „lidušku“? Byl jste dítětem, které se rádo „předvádělo“? Jako dítě jsem měl spoustu snů o své budoucnosti. Jedním z nich byla práce pumpaře. :-) Už jako malý kluk jsem věděl, že budu pracovat s lidmi a pro lidi. Že se stanu učitelem, to už přišlo tak nějak přirozeně. S dramatickou výchovou jsem se setkal až při studiu vysoké školy, a přesto mě jako osobnost dokázala formovat. Jako extroverta mě například naučila naslouchat druhým.

Vy a Litoměřice, jaký je váš vztah k tomuto místu a jak hodnotíte kulturní život zde? Litoměřicko jsme si se ženou před téměř čtvrt stoletím zvolili jako místo pro život a dodnes jsme za to rozhodnutí vděční. Máme to tu moc rádi.

Chodíte do knihovny? Jak vnímáte knihovnu v době svého dětství a dnes?
Ano, chodím, ale nejčastěji do té ústecké. Zajímá mě totiž především poezie, drama a odborná literatura a tou je krajská knihovna přirozeně lépe vybavena. Ta litoměřická pro mě ale zdaleka nepředstavuje jen zdroj literatury. Rád se účastním jejich akcí a doplňkového programu. Rozdílů mezi knihovnou mého dětství a tou současnou je spousta – od postoje knihovnic k návštěvníkům, službám, které knihovna nabízí, vzhledu a vybavení…je to vlastně docela jiný svět, než který si pamatuju z minulého století. A mnohem lepší, musím podotknout.

Co se vám vybaví, když se řekne Řehlovice? (V KC v Řehlovicích proběhlo několik letních soustředění žáků LDO ZUŠ Litoměřice.)
Velkou modrou bránu Kulturního centra, kterou se nám každoročně koncem srpna otevírá unikátní svět plný imaginace, různorodosti, inspirace a tvůrčí svobody při letním soustředění Literárně dramatického oboru. A taky Lenku Holíkovou, bez které by to místo bylo velice smutné.

mm

Adéla Skoupá – Linoryty a jiné / 9. 1. – 29. 4.

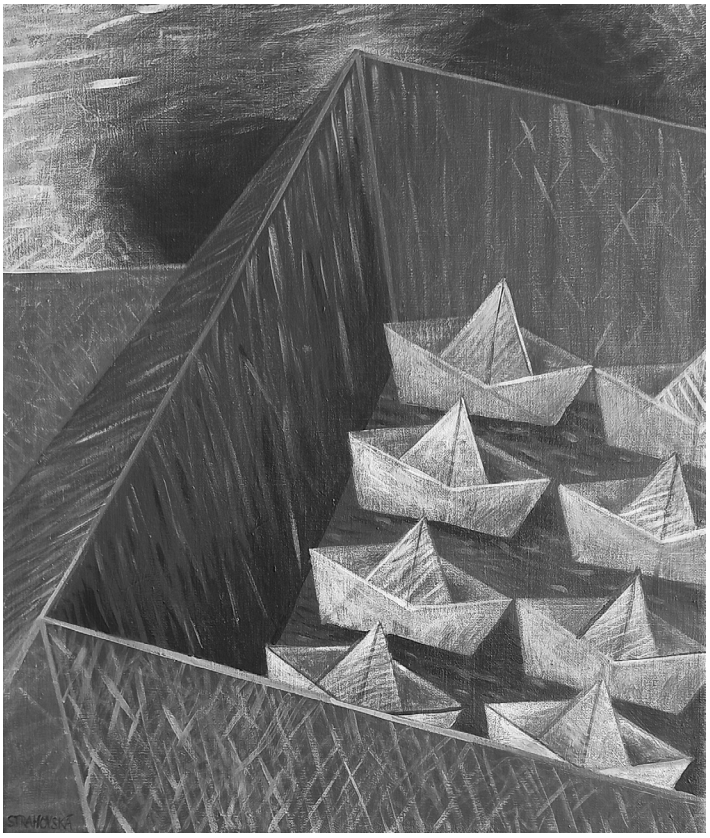
Výstava Adély Skoupé prezentovala volnou tvorbu a knižní ilustrace zpracované formou tištěné grafiky, zejména linorytem. Výběr námětů ve volné grafice byl odrazem životních etap, zájmů autorky a témat v prostoru. Její knižní ilustrace jsou zaměřeny na poezii a zobrazení pohádek optikou dospělého. Zcela svébytnou formou její tvorby jsou drobné objekty řezané ze dřeva.

Zuzana Riva Jeřábková – Práh nemožného / 10. 5. – 30. 8.

Zuzana Jeřábková po studiích na pražské UMPRUM odjela do světa. Do Čech se vrátila po třech letech. Na výstavě představila malby z cest po Taiwanu, Austrálii a Indonésii. Inspirací k vytvoření velkoformátových obrazů a souboru akvarelů jí byla básnická sbírka Samota kruhu od Patrika Hlavsy. Součástí výstavy byla i její keramika a šperky.

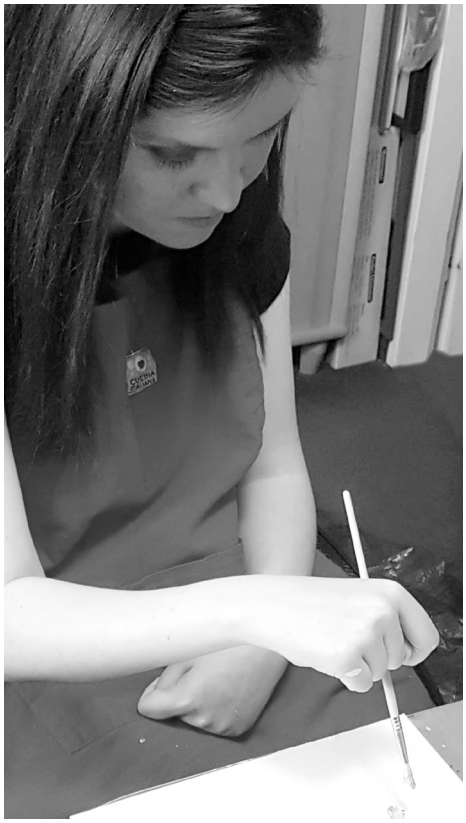

Marie Strahovská – nahlédnutí / 6. 9. – 31. 12.

Marie Strahovská je absolventkou pražské AVU v roce 1978. Ve své své tvorbě věnuje krajině v širším pojetí, kam patří i krajina města, kde se původní periferie proměňuje v metropoli. Jindy je to člověk v existenciálních situacích, redukovaný do podoby znaku, prolnutý se svým, často izolovaným prostředím. Autorka v Galerii Knihovny Karla Hynka Máchy představila také další ukázky z širších cyklů jako nahlédnutí do poloh svého bohatého výtvarného světa.

Martina Tylová – Bez lítosti / 17. 5. – 30. 7.

Mladá autorka Martina Tylová od narození žije s cystickou fibrózou a dalšími zdravotními obtížemi. Malování je pro ni jednou z forem terapie a rehabilitace. Na naučném oddělení v prvním patře jste měli možnost zhlédnout velký cyklus jejích abstraktních maleb. Martina tvoří technikou, kterou jí dovoluje její zdravotní hendikep, a toto byla její první samostatná výstava. Jsme moc rádi, že jsme mohli být součástí tohoto příběhu.
„Martina Tylová zvládá citlivě používat zvolené barvy. Tahy štětce zaujmou svou robustností, ale protože jsou místy až průzračné (bílá na bílém podkladu), vůbec nepůsobí hmotně. Na obrazech autorky jsou také zajímavě využity barevné kontrasty mezi podkladem a vrchními vrstvami finální malby. Práce si proto zaslouží pozornost," řekl František Tomík, výtvarník a grafik, který také vystavoval v Galerii Knihovny Karla Hynka Máchy v roce 2022.

Naše pravidelné projekty:

Dopoledne s říkankou
úterky od 8.30 a 9.30 h
program pro rodiče s dětmi
od 1 – 3 let
Lektorka: Anežka Grimová,
dopolednesrikankou@seznam.cz
vstupné 30 Kč

Projekt Už jsem čtenář
Knížka pro prvňáčka
16. ročník celostátního
projektu na podporu
čtenářské gramotnosti

S knížkou do života
Knihovna předává dárky
na vítání občánků.

Besedy pro MŠ a ZŠ
Rezervujte si termín besed
na www.knihovnalitomerice.cz
v sekci PRO ŠKOLY.

Deutschklub
středy od 11–12 h
konverzace v němčině
Lektorka Hana Pavlištová,
kontakt: hahalkova@gmail.com,
tel.: 604 220 488
100 Kč – věnováno
na charitativní projekt
Mluvíme pro dobrou věc

Tvůrčí psaní pro seniory
Spolek LiPen / klub
úterky od 15 h
kontakt: klub.lipen@seznam.cz

Dopolední klub aktivního stáří
Spolek LiPen / klub
pátky od 9 h
kontakt: klub.lipen@seznam.cz

Více z programu na tomto QR kódu
či na webu knihovny
www.knihovnalitomerice.cz

Besedy pro školy na pár kliknutí

Už žádné obsazené hovory či hlasové schránky! Od září 2023 si mohou pedagogové objednat lekce pro svoje žáky přes rezervační systém na našem webu. V sekci PRO ŠKOLY stačí vybrat některou z nabízených besed, zvolit termín a vyplnit formulář.

Objednávka je platná až po obdržení potvrzovacího emailu od nás. Velký zájem ze strany mateřských a základních škol nejen z Litoměřic nás těší. V loňském roce navštívilo vzdělávací akce 4152 dětí a půjčit knihu na dětské oddělení si jich přišlo 11 711!

ISSN 1803-7313
9 771803 731002 11